

kalâtdlit erqumîtsuliait avatânit issigalugit

agdlagtoq: Ib Sinding

ukiut tatdlimáinait qângiúput kalâtdlit erqumîtsuliáinik mâne sarqúmersitsineqarmat. tássa sarqúmersitat „Alúmit mánamut kalâtdlit erqumîtsuliait“ Louisianame kingornalo Århus Kunstmuseumime takutíneqartut. Alup qissungmut kigartugai oqalugtuarpalârtut Jacob Danielsenivdlo qalipagârânguinit ássili-ssat nalúngerêraluarpavut; tupilaitdlo – tamákuarânguít agfarmik ûmassut agfarmik inuit saunernit sanât – ardlagdlit Nationalmuseumime takussarêrsimagaluarpavut. sulile Kalâtdlit-nunâne saunernik uvkusigssanigdlo qiperuissartoqagissoq, titartaitdlarqigssartoq, grafikilortoqartartoq qalipaissoqartordlo amerdlángitsuínait nalugunángilait. arqit sôrdlo Simon Kristoffersen, Jens Rosing Hans Lyngelo puiuíkiúnarsíput.

sarqúmersitsineq sule amerdlanerussunik takungnigkusungnermik pilersitsivoq, mánalo „nalivtíne kalâtdlit erqumîtsuliait“-nik kingunilerneqarpoq. táuna 1974-ip ukiaunerane Århus Kunstbygningime takuvara; ajasôrnaqaordlo sarqúmersitanik ingmíkôrtunik 400-nga-jangnik imaqarnermigut 225-nitdlo peqatauvfigineqarnermigut.

sulíssutigingnigtut taima amerdlatigissut atássuteqarfigisimavait, oqarputdle

sule amerdlanerussunik kalâleqartoq erqumîtsuliortartunik. inuit tamákerdlutik amerdlássusiat – 40.000 sivneqalârtut – erqarsautigigáine ingassagdluínarput. Danmarkime igdloqarfik taima inugtutigissoq taima unangmitdlersí-nauva? nâmik.

erqumîtsuliatdle sangmigáine amerdlá-ssusê pínatik pítsáussusíle aperqutáuput; sôrunalume navsuerutigineqásaoq sarqúmersitat ilarparujugssue támajuitsugssaunerussutut ulimáinagkanitdlo suliatut issigissariaqartut; táukútaordle perqig-sârtumik sanaunermingnik pimôrutdlugulo oqalugtuarumanermik takutitsíngit-súngitdlat. oqalugpalât nuánersuat kalâtdlit oqalugtuaupagssuine túngaveqarpoq; qujanaqaordlo oqalugtuat uvdluvtíne tamalikalerugtorfingne pikatdlorsimalerugtorfingnilo sule inûnermut ilaungmata. taimátaoq agssagssornerup qangale pingártíneqarnera sanâgssanitdlo piumináikaluartunit piviusúngortit-sissarneq kingornúneqarsimáput. púsugingneq nikatdlujuíssuserdlo takordlúi-sínaunermik ilaqartut nalivtínísaq kalâtdlit erqumîtsuliortarneránut túnga-viuvdluínarput.

sarqúmíssorpagssuit kíkūpat? inûsungnerit ilait ingmingnut ilíniartísimassūput

Københavnimilūnît kunstkademime ilíniarsimassúvdlutik. ardlaligtigut ilaqutariġkûtârdlutik ujarqanik saunernigdlūnît qiperuissartūput. taimáitune sánaveqarneq pigiliúneqarsimasorinarpoq isumagssarsiat, ilisimassat periautsitdlo atautsimut pigineqardlutik.

avdlat – sôrdlulo ilâtigut píkoringnerpait – aulisartutut Knud Petrussenitut (1915–74) kisermâjúput. táussuma uvkusigssamit qiperugai inugtamingnut túngavdluínartut, anersâ (pilo) qardluínartut takuminaqissutdlo sarqúmersitane uivssūminarnerssáuput. tássa kalâtdlit

Kasper Thomassen, Egedesminde.

Fot.: Peter Juul.

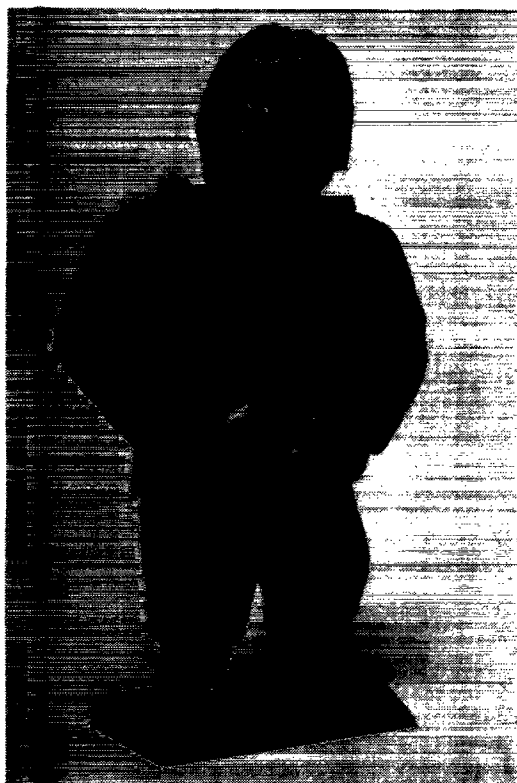
Hans Jacobseniat anersâ (pilu) liai Vejenime qiperuissartup torugdliliainit tupingnarneruinarlutik. qularíngitdluínarpara inûssoq Asger Jornip nalusimángíkaluaruniuk Silkeborg Kunstmuseum Petrusenip qiperugainik katerssūsímásagaluárâ. sarqúmersitsiviup táussuma nalivtíne erqumítsulianik tupingnartunik katerssugautainut nalerqutdluínásagaluarput.

sôrdlo ukiune akugdlerne rumânerit ujarqanik qiperuissartue pissartut — taimatutdlo qavdlunâq Henry Heerup — ujarqat nangmingneq ilusait maligdlugit Petrussenip qiperugkane piviuussúngortítarsimavai. periauseq táunátaoq angníkínerugaluartumik Simon Kristoffersenimit atorneqarpoq. táussuma arferup

Adam Ludvigsen.
Frederikshåb.

Fot.: Erik Andersen.

Adam Ludvigsen.

Fot.: Ole Jørgensen.

qimerdluanit inûssiai atautsimôrtut toratdlagauvdluínarput.

ajúngivigsunik eskimûnut ilisarnau-tauvdlutik mikissuarqanik qiperugkatut sanânik piliortartut avdlat tássa Adam Pívât, Lund Kûko, Ludvig Falksen, Benjamin Petersen Cecilie Kleistilo.

ûliamit qalipatat sarqúmersitsinerme pakatsinartortáuput. isumaqarpunga atortut kalâtdlit erqumítsuliortuinit sungiusimaneqángínerat píssutaussoq. grafikiliat pitsaunerúput pingârtumik naqitagssiángordlutik qissungnut kigartugaugângamik. taimáitunik atortoqarnerme agssak mángertorsissarpoq ûliamik qalipautip imerpalassup túniúsínaungisânik.

grafikiliortartune Kristian Olsenip uvdultíne kalâtdlip isumânik pâtsivêrusimaussartumik erqarsauterssûterpasingajagtumigdlo takússutigssînera ingmíkut malugâra. grafikíkut qalipautit qernertup qaqortuvdlo tugdluarîgsínaune-

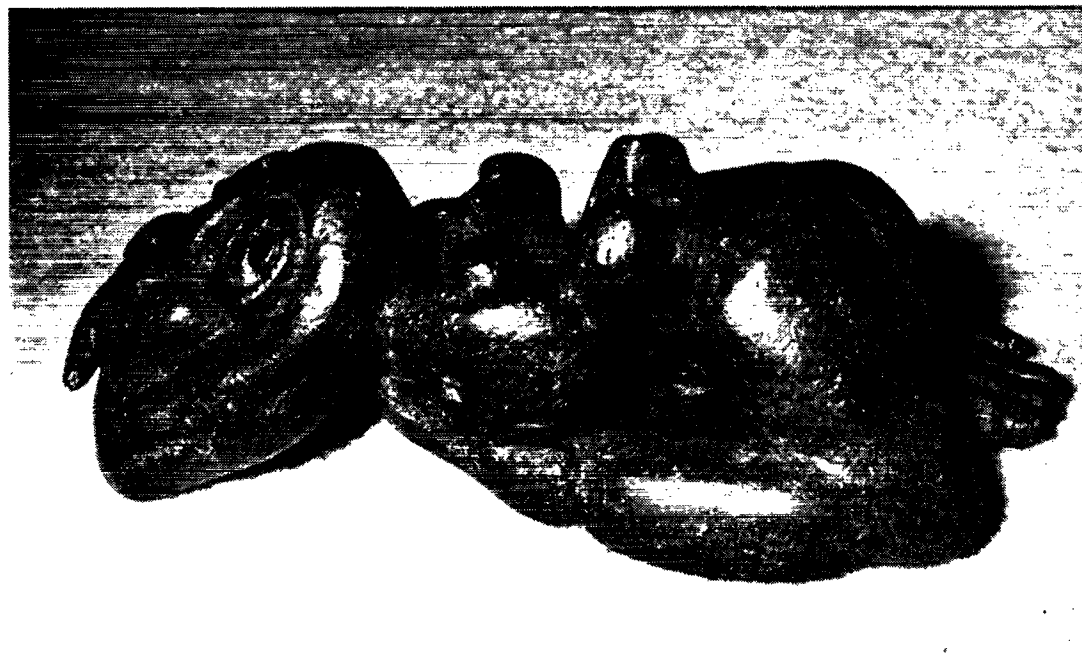
ránik pasingnigdluarsimavoq. Aka Høeghivdlo titartagai rytmeqardluartut oqalugtuatorqat, inûp píngortitavdlo atautsimut kátuvfê mêrqamitdlo misigineqartuliat inûp piúkúnauteqarneranik takutitsíput. 17-ínarnik ukiulik Arnánguaq Høeghip perqigsârouteqalugit qu-laerdlutik takuminartunik tuschimik titartagai tupilaussat sule uivssūminarnerúput.

ardlâtale avdlanit pitsaunerunerar-nigssâ ajornakusôrhoq. sarqúmersitat sarqúmersitsissutdlo amerdlássusîsa tamána ajornarterêrpât.

ássigíngitdluínartut tamáko sujunigssamimita qanoq pisaqât? támajuitsugssaliornerínángúsanerpat kalâliúngitsu-

nut nautsorssūssaliat imalūnît periarfigssaqaernerpa Kalâtdlit-nunāne nangminerme erqumîtsuliat angerdlarsimavfigssísavdlugit nunap inuisa erqumîtsulior-tortaisalo ingmingnut kāmagtoqatigîgfigissáinik? piúkúnartut Danmarkimut iliniariartortíneqartásápat? imalūnît Kalâtdlit-nunāne erqumîtsuliorut atuarfiliūneqásápat?

avatānit issigingnârtūvdune aperqutit taimáitut akineq ajornaqaut; áipâtigut-dle qularissagssáungilaq kalâtdlit erqumîtsuliat nunap kultûrianut ilauvdluínartut imalūît ilauvdluínalersínaussut táukunanime ingmat ingminut tatigineq kalâtdlip moderniuissup pissariaqartitâ.

Pelé Kristiansen, Holsteinsborg.

Fot.: Ole Jørgensen.